Motie

Evaluatie en verbetering proces "eerder aanvragen" transportcapaciteit woningbouw en scholen

Indiener: Gemeente Oudewater

Datum indiening: 17 september 2026

Het VNG-congres, bijeen op 29 en 30 september 2026,

Aanleiding:

Netbeheerders hebben onvoldoende transportcapaciteit om alle aanvragen voor nieuwe of zwaardere aansluitingen toe te kennen. Voor onder andere woningbouwprojecten en schoolhuisvestingsprojecten dreigen concrete gevolgen. Projecten die planologisch gereed zijn, komen niet van de grond door een gebrek aan beschikbaar transportvermogen. In veel regio's lopen projecten het risico op vertraging of zelfs te stranden, zo ook voor de gemeente Oudewater. De netbeheerders proberen nu inzicht te krijgen in de gevraagde capaciteit.

Kort voor het zomerreces is bepaald dat gemeenten vanaf 1 oktober 2026 gebruik kunnen maken van het proces 'eerder aanvragen'. Deze werkwijze laat gemeenten in een vroeg planningsstadium transportcapaciteit reserveren voor woningbouwprojecten, mits projecten zo snel mogelijk worden ingediend en voldaan wordt aan de gestelde criteria.

Constaterende dat:

- gemeenten een nieuwe privaatrechtelijke taak hebben gekregen. Niet eerder waren zij verantwoordelijk voor het beoordelen en indienen van woningbouwprojecten en schoolhuisvestingsprojecten bij de netbeheerder;
- de totstandkoming van dit proces en het vaststellen van de daarbij behorende beleidsregels onder grote tijdsdruk heeft plaatsgevonden na overleg tussen onder meer de VNG, het IPO, de ACM, Netbeheer Nederland en de ministeries van BZK en EZK;
- vanwege de korte deadlines van het proces 'eerder aanvragen' en het extra (juridische) werk wat deze aanpassing met zich meebrengt nagenoeg onmogelijk was om in de door de VNG voorgestelde beleidsregels lokale beleidsruimte in te voegen, waaronder de mogelijkheid om projecten op basis van zwaarwegend maatschappelijk belang (te denken valt aan de aanwezigheid van maatschappelijke functies, woningbouw in kleine kernen, of hogere percentages betaalbare woningbouw) te prioriteren boven andere projecten.

- gemeenten daarmee onvoldoende tijd hebben gekregen om op een zorgvuldige wijze bestuurlijke afwegingen te maken, lokaal beleid vast te stellen en te implementeren ;
- de vastgestelde termijnen bovendien deels samenvielen met het zomerreces, waardoor een zorgvuldig proces onder druk is komen te staan;

Spreekt uit:

- haar treurnis over het feit dat gemeenten in het proces ‘eerder aanvragen’ gedwongen zijn om onder hoge tijdsdruk en met beperkte beleidsruimte aanvragen voor transportcapaciteit bij de netbeheerders aan te vragen.

Verzoekt het VNG-bestuur:

1. het proces "eerder aanvragen" en de wijze waarop dit landelijk is ingevoerd zo spoedig mogelijk te evalueren met gemeenten;
2. daarbij expliciet aandacht te besteden aan de uitvoerbaarheid voor gemeenten, de samenwerking tussen partijen (waaronder de VNG, het IPO, de ACM, Netbeheer Nederland en de ministeries van EZK en BZK), de periode waarin dit proces doorlopen moest worden en de juridische, bestuurlijke en democratische zorgvuldigheid van het proces, alsmede het ontbreken van de mogelijkheid om vanuit de maatschappelijke opgaven die gemeentebesturen hebben, wijzigingen in de prioritering van projecten aan te brengen;
3. een voorstel te doen hoe dit in de toekomst te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens gemeente Oudewater

Het college van burgemeester en wethouders,

drs. S.G.M. van Eck
Gemeentesecretaris

drs. A.M. Jongerius
Burgemeester

De onderstaande gemeenten ondertekenen deze motie eveneens:

Gemeente Stichtse Vecht

Het college van burgemeester en wethouders,

drs. D.R. Polman
Wethouder

Gemeente Lopik

Het college van burgemeester en wethouders,

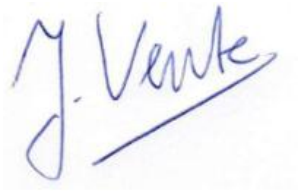

J. Vente
Wethouder

Gemeente Vijfheerenlanden

Het college van burgemeester en wethouders,

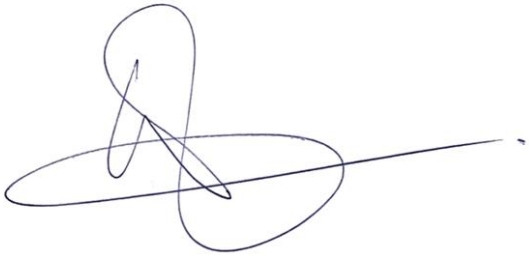

J. de Jonge
Gemeentesecretaris

Gemeente Nieuwegein

Het college van burgemeester en wethouders,

W. Eggengoor
Wethouder

Gemeente Woerden

Het college van burgemeester en wethouders,

J.J. Vierstra
Wethouder

De onderstaande gemeentes ondersteunen deze motie eveneens:

Gemeente De Ronde Venen

Gemeente Montfoort